

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 13/2004 vp

Hallituksen esitys eurooppayhtiölaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 27 päivänä huhtikuuta 2004 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eurooppayhtiölaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 55/2004 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen, oikeusministeriö
- erityisasiantuntija Markku Sorvari, valtiovarainministeriö
- hallitussihteeri Jaakko Hannula ja hallitusneuvos Juhani Turunen, sosiaali- ja terveysministeriö
- neuvotteleva virkamies Jouni Lemola, työministeriö
- työtuomioistuinneuvos Jorma Saloheimo, työtuomioistuin
- johtaja Martti Virtanen, Kilpailuvirasto
- lakimies Raimo Husu, Rahoitustarkastus

- johtaja Erkki Kontkanen, Suomen Pankkiyhdistys
- asiamies Pentti Kostian, Talletussuojarahasto
- lakimies Eeva-Maija Österman, Vakuutusvalvontavirasto
- johtaja Janne Lauha, HEX Integrated Markets Oy
- lakimies Minna Helle, Akava ry
- lakimies Katja Lehto, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- johtaja Lea Mäntyniemi, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ry
- lainopillinen asiamies Pekka Salomaa, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT edustaen myös Teknologiateollisuus ry:tä
- lakiasiaintohtaja Kari Suominen, Nordea Pankki Suomi Oyj.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Kaupan Keskusliitto
- Sijoittajien Korvausrahasto
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Eurooppayhtiölaki sisältää eurooppayhtiöitä koskevaa EU:n neuvoston asetusta täydentävät kansalliset säännökset eurooppayhtiön perustamisesta, rekisteröimisestä, sulautumiseen ja kotipaikan siirtämiseen liittyvästä velkojien ja vähemmistöosakkaiden suojasta, yhtiön hallinnosta ja selvitystilasta sekä yhtiön johdon, osakkai-

den ja tilintarkastajien vahingonkorvausvastuusta ja rikosoikeudellisesta vastuusta.

Eurooppayhtiöön sovelletaan neuvoston asetusta ja sitä täydentäviä eurooppayhtiölain säännöksiä sekä julkisia yhtiöitä koskevia osakeyhtiölain säännöksiä siten kuin neuvoston asetuksessa säädetään. Eurooppayhtiöllä on yleensä sa-

mat oikeudet ja velvollisuudet kuin sen kotipaikan lainsäädännön mukaisella julkisella osakeyhtiöllä.

Hallituksen esityksessä on lisäksi useiden muiden lakien muutosehdotuksia.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Talousvaliokunta ehdottaa, että lakiehdotukset hyväksytään jäljempänä mainituin muutoksin. Lukuun ottamatta vakuutusyhtiölain 2 a luvun 18 §:ään lisättyä uutta momenttia muutokset johduttavat HE:ssä 69/2004 vp olevien samojen lakien samojen säännösten yhteensovittamisesta.

Eurooppayhtiömuoto perustuu EU:n neuvoston asetukseen, joka on sellaisenaan sitovaa, sovellettavaa oikeutta. Suomen lakiin voidaan sisällyttää eurooppayhtiötä koskevia erityissäännöksiä vain asetuksen lainvalintasäännösten ja asetuksesta ilmenevien sääntelyvaltuutuksien rajoissa. Nyt hyväksyttävällä lainsäädännöllä annetaan eurooppayhtiöasetusta täydentävät kansalliset säännökset, jotka koskevat eurooppayhtiön perustamista, rekisteröintiä, rekisteri- ja muita viranomaisia, vähemmistöosakkaiden ja velkojien suojaa yhtiön perustamisen ja kotipaikan siirron yhteydessä, eurooppayhtiön selvitystilaa ja purkamista sekä vahingonkorvaus- ja rikosoikeudellista vastuuta.

Eurooppayhtiö on osakeyhtiömuoto, jonka avulla eri valtioista olevat osakeyhtiöt ja muut yksityis- ja julkisoikeudelliset oikeushenkilöt voivat järjestää yritysrakenteita yli valtiollisten rajojen. Eurooppayhtiö voidaan perustaa myös Suomessa. Perustamalla eurooppayhtiön useassa valtiossa toimivat osakeyhtiöt voivat luopua konsernirakenteesta ja näin keventää hallintokulujaan. Tästä hyötyvät erityisesti luvanvaraista rahoitus- tai vakuutustoimintaa harjoittavat suuret yritykset.

Valiokunnan saamien lausuntojen ja hallituksen esityksen perusteluidenkin mukaan erikseen on selvitettävä talletussuojajärjestelmän ja sijoittajien korvausjärjestelmän kehittämistä. Eurooppayhtiömuodon vuoksi saattaa tulla tarvetta yhdenmukaistaa eri jäsenvaltioiden kansallista talletussuojaa ja sijoittajien korvausjärjestel-

miä. Muun muassa talletussuojan rahoitusta koskevassa sääntelyssä ei ole otettu huomioon rajat ylittävää sulautumista tai kotipaikan siirtoa. Valiokunnan saaman tiedon mukaan valtiovarainministeriön johdolla tehtävä selvitys koskee erityisesti talletussuojan rahoitusta. Valiokunta pitää tärkeänä, että samalla selvitetään sijoittajien korvausjärjestelmän ja muutkin asiakkaansuojan kehittämistarpeet.

Jos luottolaitoksesta perustetaan eurooppayhtiö, talousvaliokunta pitää tärkeänä, että luottolaitoksen sivuliikkeen Suomessa olevien asiakkaiden talletukset turvataan Suomen lainsäädännössä säädetyssä laajuudessa. Valiokunnan mielestä hallituksen tulee huolehtia siitä, että kotimaiset luottolaitokset ja eurooppayhtiömuodossa Suomessa toimivat luottolaitokset ovat tasavertaisessa kilpailutilanteessa.

Eurooppayhtiömuodon käyttöönotto voi helpottaa suuryritysten sellaisia rakennejärjestelyjä, joiden seurauksena aiemmin suomalaisessa yhtiössä harjoitettua toimintaa jatketaan ulkomaisen yrityksen sivuliikkeen muodossa. Sivuliikkeiden kirjanpitoon ja tilinpäätökseen liittyvät merkittävimmät yhteiskunnalliset intressit koskevat ulkomaisen yhtiön Suomessa harjoittaman toiminnan verotusta Suomessa.

EU:ssa valmistellaan muutoksia eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, diffuusioihin, varojensiirtoihin ja osakkeiden vaihtoihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä annettuun direktiiviin, ns. yritysjärjestelydirektiiviin. Komission ehdotuksen mukaan direktiiviin lisättäisiin eurooppayhtiö ja eurooppaosuuskunta, joten direktiiviä sovellettaisiin myös näihin yhtiömuotoihin. Valiokunnan mielestä direktiivin valmistelussa on pyrittävä siihen, että rajat ylittävät yritysjärjestelyt voidaan toteuttaa veroneutraalisti.

Ulkomaisen rahoitus- tai vakuutusalan yrityksen Suomessa sivuliikkeen muodossa harjoittaman toiminnan osalta on tärkeää, että ulkomaisen yhtiön tilinpäätös laaditaan ja tilintarkastus toimitetaan myös sivuliikkeen osalta siten, että yhtiön osakkaat ja sijoittajat sekä kotivaltion valvontaviranomainen saavat tarvitsemansa oikeat ja riittävät tiedot koko yhtiöstä. Sulautumisen tai kotipaikan siirron vuoksi syntyvien sivuliikkeiden valvontaan ja tilintarkastukseen tulee kiinnittää Euroopassa erityistä huomiota. Kauppa- ja teollisuusministeriön johdolla selvitetään sivuliikkeen kirjanpitovelvollisuutta, tilinpäätöstä ja tarkastusta koskevan sääntelyn tarvetta. Esiselvitys siitä on jo käynnistetty.

Neuvoston eurooppayhtiöasetuksen mukaan jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan säätää, että toimivaltainen viranomainen voi yleisen edun perusteella vastustaa sulautumista ja kotipaikan siirtoa. Eurooppayhtiö lakiehdotuksessa ei ole tällaisia säännöksiä. Eräiden valiokunnan saamien lausuntojen mukaan Suomen eurooppayhtiölaissa tulisi säätää vastustamisesta asetuksesta sallitulla tavalla. Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä on kuitenkin ilmennyt konkreettinen tarve säätää viranomaisen oikeudesta vastustaa sulautumista ja kotipaikan siirtoa vain siinä tapauksessa, että vakuutusyhtiön sulautuminen tai kotipaikan siirto loukkaa vakuutettuja etuja. Vakuutusyhtiölaissa ehdotetaankin säädettäväksi, että jos sulautumisessa vastaanottava yhtiö rekisteröidään toiseen valtioon, Vakuutusvalvontavirasto voi kieltää sulautumisen vain, jos se loukkaa vakuutusten käsitettä etuja.

Lakisääteistä työeläkevakuutustoimintaa Suomessa saa harjoittaa vain suomalainen keskinäinen vakuutusyhtiö tai osakeyhtiö, jolla on valtioneuvoston myöntämä toimilupa. Tämän vuoksi ulkomaiseen eurooppayhtiöön sulautuvan suomalaisen työeläkevakuutusyhtiön on käytännössä luovutettava vakuutuskantansa toiselle suomalaiselle työeläkeyhtiölle, ennen kuin Suomen viranomaiset antavat luvan sulautumisen toteuttamiseen.

Lakisääteistä tapaturmavakuutusta Suomessa voi harjoittaa myös ulkomainen vakuutusyhtiö toisesta ETA-valtiosta ilman, että tällainen vakuutusyhtiö sijoittautuu Suomeen. Valiokunnan saaman tiedon mukaan erikseen selvitettävänä on, tarvitaanko erityissääntelyä sitä varten, että lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittava vakuutusyhtiö muuttuu eurooppayhtiöksi tai muuttaa kotipaikkansa toiseen valtioon.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi henkilöstöedustuksesta eurooppayhtiössä (HE 107/2004 vp). Laissa säädetään eurooppayhtiöasetukseen liittyvään henkilöstöedustusedirektiiviin perustuvasta työntekijöiden osallistumisjärjestelmästä. Henkilöstöedustuslaki on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan eurooppayhtiölain kanssa. Eurooppayhtiötä ei voida rekisteröidä ennen henkilöstöedustuslain voimaantuloa. Esitys on valmisteltu ns. kolmikan-tayhteistyönä.

Henkilöstöedustuslakiehdotuksen mukaan henkilöstöedustus järjestetään ensisijaisesti neuvottelemalla ja sopimalla tai, ellei sopimukseen päästä, lain toissijaisten säännösten mukaisesti. Lakia sovelletaan Suomessa rekisteröitävän eurooppayhtiön henkilöstöedustuksen järjestämiseen. Erityisen neuvotteluryhmän ja edustavan elimen paikkojen jakautumista Suomessa koskevia säännöksiä sekä erityisen neuvotteluryhmän, edustavan elimen ja eurooppayhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston henkilöstöä edustavien jäsenien valintaa Suomessa koskevia säännöksiä sovelletaan riippumatta siitä, missä ETA-valtiossa eurooppayhtiö rekisteröidään.

Valmisteluaineiston ja hallituksen esityksen mukaan eurooppayhtiön henkilöstöedustusjärjestelyt eivät lähtökohtaisesti vaikuta suomalaisten työntekijöiden mahdollisuuksiin osallistua yhtiön hallintoon verrattuna voimassa olevaan sääntelyyn. Valiokunnan mielestä on tärkeää, että henkilöstöllä ja sitä edustavilla järjestöillä on selkeät oikeussuojakeinot oikeuksiensa turvaamiseksi.

*Yksityiskohtaiset perustelut***7. Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

Johtolause ja 10 §. Johtolauseesta on poistettu viittaus 10 §:ään, koska pykälä on poistettu tästä lakiehdotuksesta ja lisätty hallituksen esityksessä HE 69/2004 vp olevaan samaan lakiin.

8. Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain muuttamisesta

Johtolause ja 5 a §. Samasta syystä kuin edellä johtolauseesta on poistettu viittaus 5 a §:ään ja pykälä on poistettu.

10. Laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Johtolause ja 7 luvun 3 §. Kuten edellä, johtolauseessa ollut viittaus 7 luvun 3 §:n 1 ja 2 momenttiin on poistettu ja lakiehdotuksesta on poistettu mainitut momentit.

2 a luku 18 §. Pykälään on selvyyden vuoksi lisätty uusi momentti, jossa todetaan, että vakuutusnottajan vakuutus sopimuksen irtisanomisoikeudesta säädetään 16 luvun 18 §:ssä.

13. Laki sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta

Johtolause ja 10 §. Johtolauseesta on poistettu viittaus 10 §:ään ja pykälään ehdotettu uusi 5 momentti on poistettu 7. lakiehdotuksen kohdalla mainituin perustein.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että 1.—6., 9., 11. ja 12. sekä 14.—16. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 7., 8., 10. ja 13. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

7.

Laki**luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luottolaitostoiminnasta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1607/1993) 11 a §, sellaisena kuin se on laissa 588/2003, sekä
lisätään (poist.) lakiin uusi 29 a § seuraavasti:

10 §
(Poist.)

11 a §
 (Kuten HE)

3 luku
Luottolaitoksen toiminta

29 a §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

8.

Laki

liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista 28 päivänä joulukuuta 2001 annetun lain (1501/2001) (*poist.*) 6 §:ään uusi 3 ja 4 momentti ja lakiin uusi 6 a § seuraavasti:

5 a §
(*Poist.*)

6 ja 6 a §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

10.

Laki

vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/1979) (*poist.*) 16 luvun 18 §:n 3 ja 4 momentti,
sellaisina kuin ne ovat (*poist.*) laissa 611/1997 (*poist.*), sekä
lisätään 2 luvun 2 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 389/1995, 611/1997 ja 1381/2001, uusi 7 momentti, 2 a lukuun siitä mainitulla lailla 611/1997 kumotun 18 §:n tilalle uusi 18 § ja 16 lukuun uusi 13 a § seuraavasti:

2 luku

(Kuten HE)

Vakuutusyhtiön perustaminen

2 §

2 a luku	16 luku
Ensivakuutustoiminnan harjoittaminen ulkomailla	Sulautuminen ja vähemmistöosakkeiden lunastus
18 § (1—3 mom. kuten HE) <i>Vakuutusnottajan oikeudesta irtisanoa vakuutussopimus kotipaikan siirron perusteella säädetään 16 luvun 18 §:ssä. (Uusi)</i>	13 a ja 18 § (Kuten HE) <hr/> Voimaantulosäännös (Kuten HE)
7 luku	
Yhtiön johto	
3 § (Poist.)	

13.

Laki

sijoituspalveluyrityksistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sijoituspalveluyrityksistä 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetun lain (579/1996) 10 a §, sellaisena kuin se on laissa 596/2003, sekä
lisätään (poist.) lakiin uusi 20 a—20 c § seuraavasti:

10 § (Poist.)	3 luku
10 a § (Kuten HE)	Sijoituspalveluyrityksen toiminta
	20 a—20 c § (Kuten HE) <hr/> Voimaantulosäännös (Kuten HE)

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jouko Skinnari /sd	Miapetra Kumpula /sd
vpj.	Jari Leppä /kesk	Seppo Lahtela /kesk
jäs.	Arto Bryggare /sd	Jere Lahti /kok
	Sari Essayah /kd	Klaus Pentti /kesk
	Merikukka Forsius-Harkimo /vihr	Antti Rantakangas /kesk
	Klaus Hellberg /sd	Martin Saarikangas /kok
	Reijo Kallio /sd	Sari Sarkomaa /kok
	Esko Kiviranta /kesk	Juhani Sjöblom /kok.
	Martti Korhonen /vas	

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen,
valiokuntaneuvos Pekka Nurminen.